

Микола МАДЖАРА

ПОЗАШКІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Безперечно, позашкільна освіта учнів становить невід'ємний складник освіти упродовж життя. У дітей формуються «hard skills», «soft skills», розвиваються всі надзвичайно важливі сучасні компетентності, обґрунтовані в «Концепції Нової української школи»: спілкування державною й іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадянська компетентності, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя [3]. У зв'язку з цим вважаємо тему наукової розвідки актуальною на сучасному етапі реформування вітчизняної системи освіти і в руслі нових державних документів.

Сучасні вітчизняні дослідники (В. Берека, О. Биковська, С. Букресєва, В. Вахтеров, Н. Крупська, Є. Мединський, І. Огієнко, С. Сірополко, Н. Харінко, Т. Цвірова та ін.) розробляють загальнотеоретичні основи позашкільної освіти, висвітлюють історичні основи її становлення й розвитку [1].

Звернення до історико-педагогічної спадщини дозволяє зробити висновок, що ми маємо багатий досвід організації позашкільної роботи [5]. Враховуючи практичні здобутки К. Вентцеля, А. Макаренка, С. Русової, В. Сороки-Росинського, В. Сухомлинського, С. Шацького, можна сформулювати теоретико-методологічний інструментарій педагогічно доцільного влаштування системи позашкільної роботи в регіоні.

Як справедливо зазначає А. Бойко, «позашкільна робота належить до найбільш ефективних засобів педагогічно доцільної організації вільного часу школярів» [4, с. 481]. Позашкільна діяльність учнів близька за змістом та формами організації до позашкільної роботи, хоча й проводиться в позашкільних закладах. Сьогодні школярі м. Полтава мають можливість навчатися в різноманітних гуртках, які пропонують різні центри розвитку дітей:

1) Полтавський обласний центр естетичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради – 27 гуртків;

2) Полтавський Палац дитячої та юнацької творчості – 46 гуртків;

3) Полтавський міський Будинок культури – 31 колектив художньої самодіяльності та клубів за інтересами;

4) Полтавська міська школа мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко – діє 5 відділень: музичне відділення; хореографічне відділення; театральне відділення; відділення початкового естетичного виховання;

5) Полтавська дитяча художня школа – відвідують більше 200 учнів;

6) Полтавська дитяча музична школа №1 ім. П. І. Майбороди – діє 8 відділів: вокальний відділ; духовий відділ; народний відділ; народний струнний відділ; струнно-смичковий відділ; теоретичний відділ; фортепіанний відділ;

7) Полтавська дитяча музична школа №2 імені В. Шаповаленка – працює 6 відділів: естрадний відділ; відділ народних струнних інструментів; народний відділ (баян, акордеон); оркестровий відділ; теоретичний відділ; фортепіанний відділ. Відвідують понад 400 дітей;

8) Дитяча музична школа №3 імені Б. Гмирі має такі відділи: 2 фортепіанних, відділ народних інструментів, оркестровий, вокально-хоровий, теоретичний.

9) Полтавський міський центр позашкільної освіти, на базі якого діють циркова студія «Крафт» та колектив спортивно-бального танцю «Естадес» [2];

- 10) Мала академія наук;
11) спортивно-оздоровчі гуртки.

Як справедливо узагальнює Т. Філатєва, сучасна позашкільна освіта представлена художньо-естетичним, еколого-натуралістичним, туристсько-красознавчим, науково-технічним, дослідно-експериментальним, оздоровчим, соціально-реабілітаційним напрямками [5].

Крім загальнодидактичних принципів організації, цей особливий вид діяльності учнів, за М. Фіцулою, має свої специфічні принципи організації: добровільний характер участі дитини; суспільна спрямованість діяльності, розвиток винахідливості й творчості, тісний зв'язок з навчальною роботою.

Отже, позашкільна діяльність учнів є важливою педагогічною проблемою, що викликає інтерес у вчених, регламентується положеннями державних документів, має науково виважені теоретико-методологічні засади.

Список використаної літератури

1. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні: дис. д-ра пед. наук: 13.00.01. Київ, 2008. 470.
2. Левчук М. Позашкільна освіта у Полтаві: в яку секцію чи гурток записати дитину. URL: <https://kolo.news/category/osvita/15966> (дата звернення: 10.11.2020 р.).
3. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 09.11.2020 р.).
4. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії : навчально-методичний посібник : у 2 ч. / за ред. А. М. Бойко. Київ: ВІПОЛ; Полтава : АСМІ, 2004. Ч. 2. 504 с.
5. Філатєва Т. В. Позашкільна освіта як історико-педагогічна проблема. *Науковий вісник Донбасу*. 2014. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2014_4_21 (дата звернення: 11.11.2020 р.).

Ілля ВОЛИК

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ ЗРІЛОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Запити ринку сучасної галузі освіти до професійної мобільності особистості вчителя окреслюють нові принципи його духовної зрілості, що робить актуальним визначення сутності, структури й особливостей розвитку духовної зрілості майбутніх учителів. Характерними рисами зрілої особистості вчителя є творчий підхід до справи, розуміння інших і толерантність.

У сучасних педагогічних дослідженнях висвітлено такі аспекти духовного розвитку майбутніх учителів, як структурно-функціональні аспекти духовно зрілої професійно-педагогічної діяльності (К. Абульханова-Славська, Л. Божович, Г. Вашченко, А. Макаренко, А. Петровський, А. Реан, В. Сухомлинський).

Водночас питання визначення психолого-педагогічних основ розвитку духовної зрілості майбутніх учителів досі залишається відкритим. Зокрема, потребують розгляду аспекти інтеграції концептуальних та технологічних засад розвитку духовної зрілості майбутніх учителів в освітньому середовищі педагогічного закладу вищої освіти.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень, якості професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічних ЗВО дозволили виявити суперечність між суспільною потребою особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів та недостатнім вивченням у психолого-педагогічній науці теоретико-методичних основ становлення цього процесу.

Мета дослідження полягає у розкритті психолого-педагогічних основ розвитку духовної зрілості майбутніх учителів. Для досягнення поставленої мети на різних етапах наукового пошуку використано комплекс таких взаємопов'язаних теоретичних методів: